

SEVER DUMITRAȘCU

(6 iunie 1937 – 2 octombrie 2022)

Ajunși la o vârstă respectabilă, nu ar trebui să ne surprindă plecarea spre Marea Evaluare a unuia dintre prietenii și colegii noștri. Și totuși ..... Cu o mare strângere de inimă am simțit adânc vestea decesului vechiului și credinciosului meu amic Sever.

Născut în com. Rapoltu Mare (jud. Hunedoara) – în apropiere de Hațeg și Deva, dar în același timp nu departe de renumita Țară a Moșilor, din care-și revendica cu mândrie descendența – Sever a absolvit cu brio liceul „Decebal” din Deva, dragostea sa pentru trecut conducându-l spre studierea istoriei. A urmat și încheiat cu mult succes cursurile Facultății de Istorie și Filosofie a universității clujene, participând încă de pe atunci la unele din cele mai importante cercetări de teren. Rezultatele excelente obținute ca student l-au recomandat pentru o carieră universitară, fapt împlinit prin repartizarea sa la Institutul Pedagogic din Cluj-Napoca de la care, apoi, a fost transferat la Institutul Pedagogic din Oradea (1964). La această ultimă instituție de învățământ superior va lucra până la desființarea acesteia (1977), dar la care va reveni după reînființarea sa în 1990 (Universitatea Oradea), ocupând postul de conferențiar și, ulterior, de profesor universitar (1994). În continuare, atribuțiile sale vor fi tot mai ample (1999, conducător de doctorat; 1998-2004, șef de catedră la Facultatea de Istorie-Geografie).

În același timp, în afara obligațiilor didactice, editoriale (revistele „Crisia”, de arheologie-istorie; „Biharea”, specializată pe etnografie și artă; respectiv „Nymphaea”, dedicată științelor

naturii”; *Analele Universității din Oradea*, seria Istorie-Arheologie; *Crișana Antiqua et Mediaevalia*) și administrative, preocuparea sa de căpetenie a constituit-o cercetarea de teren, îndeosebi cea a Daciei de vest, dintre Tisa Superioară și Mureș, deși, trebuie spus, a avut șantiere arheologice și în județele Alba, Sibiu și Caraș Severin. Această intensă muncă de cunoaștere arheologică l-a condus pe Sever la descoperirea și studierea a peste 30 de situri diverse cultural din acest spațiu, dintre care amintim Moroda, Clit și Comănești (toate din jud. Arad), Medieșul Aurit, Dumbrava (toate din jud. Satu Mare), Călinești (jud. Maramureș), Girișul de Criș, Dumbrăveni, Voievozi, Nucet, Talpe, Biharea, Șuncuiuș, Tășad, Oradea (toate din jud. Bihor).

De fapt, toate aceste situri au alcătuit și scheletul documentar al tezei sale de doctorat – *Teritoriul dacilor liberi din vestul și nord-vestul României în vremea Daciei romane* – susținută sub conducerea prof. univ. dr. doc. D. Berciu, abia în 1978 la Universitatea din București, după moartea prematură (1973) a primului său conducător de doctorat, acad. C. Daicoviciu. În sfârșit, după mulți ani (1993), această valoroasă lucrare pentru Istoria României a putut vedea lumina tiparului sub titlul *Dacia Apuseană*. Devansând discuția privitoare la realizările științifice ale profesorului orădean, atragem atenția asupra cunoașterii profunde a Crișanei Antice, ceea ce, de altfel, l-a recomandat cu prisosință ca unul dintre autorii importanți ai volumului II din *Istoria Românilor* (2010): *Dacia vestică și nord-vestică (sec. II-IV)* și *Dacia vestică și nord-vestică în secolele IV-VI*.

Multe dintre investigațiile menționate mai sus au îndeplinit totodată și rolul de șantiere-scoală pentru studenții orădeni (Râpa, Tinca, Medieșul Aurit, Tășad, Tămașda, Biharea). Cu fața deschisă, jovial – întotdeauna cu nelipsitu-i zâmbet pe buze –, bine clădit fizic, ceea ce transmitea ideea de forță, dar mai ales modest, profesorul Sever Dumitrașcu atrăgea și se impunea totodată studenților săi și prin statornicia convingerilor sale științifice (oneste și originale), dar și cu o vizibilă și statornică dragoste de patrie, care, totuși, la el nu avea nimic ostentativ.

Dintre numeroasele-i descoperiri trebuie evidențiate cele de la Medieșul Aurit și Biharea, ambele încheiate cu lucrări de mare rezonanță. La Medieșul Aurit (inițial și cu dr. T. Bader), în cadrul mai multor campanii (1964-1966, 1995-1999) a fost cercetată o mare așezare a populației locale (cu infiltrații nordice), în care au fost dezvelite peste 200 de cuptoare ceramice, fapt comparabil cu marele centru de la Beregsuranyi.

Al doilea obiectiv menționat mai sus, cel de la Biharea (1973-1984 și 1997-2004) – atât de strâns legată de numele lui Menumorut –, a însemnat pentru cercetător depășirea unor mari dificultăți cauzate atât de întinderea suprafeței investigate, cât și de stratigrafia deosebită (26), cele mai vechi vestigii aparținând neo-eneoliticului, iar cele mai noi, cuprinzând chiar Evul Mediu timpuriu.

Opera științifică a profesorului Sever Dumitrașcu este mult mai vastă decât palidele noastre evocări, dar nu putem totuși omite publicarea tezaurului de Tăuteni-Bihor, ori contribuția sa despre aportul ceramicii romanice la formarea olăriei slave. În același timp, subliniem și depistarea orizontului de descoperiri Călaștea – Biharia – Crăciunești, care se încadrează perfect în Cultura veche românească (Bucov – Dridu – Bratei – Comana – Dudești – Vaslui).

Deși, nu iubea onorurile, trebuie amintit că în 1974 i s-a acordat Meritul Cultural cl. a III-a, iar în 2004, Meritul Cultural în grad de Cavaler – Promovarea Culturii.

Viața lui Sever a fost în totalitate muncă, făcută cu ingeniozitate, onestitate și dragoste de neam și de țară.

Fie-ți țărâna ușoară !

Virgil MIHAILESCU-BÎRLIBA

PUBLICAȚII ȘTIINȚIFICE SELECTATE

I. CĂRȚI

1. *Așezarea dacilor liberi de la Medieșul Aurit, județul Satu Mare*, Oradea, 1967, 70 p.+ 22 pl., în colaborare cu T. Bader.
2. *Dacia preromană* (Curs de istorie veche a României), Oradea, 1970, 270 p.
3. *Tezaurul de la Tăuteni*, Oradea, Muzeul Țării Crișurilor, 1973, 123 p. + 70 planșe.
4. *Cetatea dacică de la Marca*, Cluj-Napoca, 1974, 40 p.+ 25 pl., în colaborare cu V. Lucăcel.
5. *Introducere în Pre- și Protoistorie* (curs universitar), Oradea, 1991, 120 p.
6. *Dacia Apuseană*, Ed. COGITO, Oradea, 1993, 210 p.
7. *Biharea I. Cercetări arheologice (1973-1980)*, Oradea, 1994, 486 p.
8. *Românii de peste hotare*, Oradea, 1994, 120 p.
9. *Arheologia română la sfârșit și început de mileniu – Convorbiri cu 104 arheologi români*, Oradea, 1995, 467 p.
10. *Herulii. Monografie istorică și arheologică*, Oradea, 2000, 126 p. + CXXI pl.
11. *Ațiunea masonică orădeană „FOCARUL” sau urmărirea istoriografiei române (1987-1991)*, Ed. Universității din Oradea, Oradea, 2004, 434 p., în colaborare cu I. Zainea.
12. *Scrieri arheologice privind istoria Daciei Apusene* (ediție îngrijită de Laura Ardelean și F. Sfrengu), Oradea, 2007, 484 p.
13. *Arabia Felix*, Oradea, 2008, 141 p., în colaborare cu Doina Ananie.
14. *Sinuciderea” Europei. Destine și idealuri românești*, Oradea, 2010, 149 p. + 30 fig., cu contribuția colegilor și prietenilor Laura Ardelean, F. Sfrengu și S. Șipoș.
15. *Crișana – 1000 de ani de istorie (300-1300 A.D.). Pământul, oamenii și geniul creației lor*, Oradea, 2013, 334 p. (ediție îngrijită de F. Sfrengu).
16. *Klio între „Cominterniști și Ierbivori”*, Oradea, 2013, 117 p., în colaborare cu F. Sfrengu.
17. *Deceniile de gheață (1937-2020)*, Ed. Primus, Oradea, 2020, 66 p.
18. S. Dumitrașcu, I. Derșidan, F. Sfrengu, F. Ciure, *Contribuții la o istorie „vie” a neamului românesc*, Ed. Primus, Oradea, 2022, 248 p.

II. VOLUME COLECTIVE, REVISTE ÎNIȚIATE ȘI EDITATE

1. *Semicentenarul Unirii Transilvaniei cu România în Bihor*, Oradea, 1968, 130 p.
2. *Repertoriul monumentelor naturii, arheologice, istorice etnografice, de arhitectură și artă din județul Bihor*, Oradea, 1974, 400 p.
3. *Materiale și Cercetări Arheologice. A XIII-a Sesiune anuală de rapoarte*, Oradea, 1979, 421 p.
4. *Din istoria Europei romane*, Ed. Universității din Oradea, Oradea, 1995 (vol. îngrijit de S. Dumitrașcu, V. Moga, A. Chiriac, S. Șipoș), 245 p.

III. STUDII ȘI ARTICOLE

1. *Așezarea Coțofeni – “Măgura Căpuđului”*, în *Studii și Comunicări*, Muzeul Brukenthal 1817-1967, 13, Sibiu, 1967, p. 157-163.
2. *Așezarea dacică de la Medieșul Aurit*, în *AMN*, IV, 1967, p. 107-126, în colaborare cu T. Bader.
3. *Așezări și descoperiri dacice din vestul și nord-vestul României în secolele II-IV e.n.*, în *Lucrări Științifice*, 2, Oradea, 1968, p. 239-256.
4. *Așezarea Coțofeni de la Giriș-“Rături”*, în *Lucrări Științifice*, 2, Oradea, 1968, p. 257-266.

5. *Descoperiri arheologice din hotarul comunei suburbane Sântandrei, în Semicentenarul Unirii Transilvaniei cu România, Oradea, 1968, p. 1-10, în colaborare cu N. Tăutu.*
6. *Contribuții la cunoașterea graniței de vest a Daciei romane, în AMN, VI, 1969, p. 283-491.*
7. *Săpăturile arheologice de la Unimăt, în StComSatuMare, 1969, p. 41-48.*
8. *Descoperiri monetare antice în Transilvania (IV), în Studii și Comunicări. Muzeul Brukenthal, 14, Sibiu, 1969, p. 283-285, în colaborare cu E. Chirilă.*
9. *Contribuții la stabilirea genezei Câmpiei Crișurilor și a luncilor din depresiunea golf. Formarea luncii Crișului Negru, în Lucrări Științifice, 3, A, Oradea, 1969, p. 149-155, în colaborare cu I. O. Berindei.*
10. *Dacii din vestul și nord-vestul României în lumina cercetărilor istorico-arheologice din anii de după 23 august 1944, în Bihor-Trecut-Prezent-Perspective, Oradea, 1969, p. 119-126.*
11. *Cetățuia dacică de la Clit, j. Arad, în Lucrări Științifice, 4, B, Oradea, 1970, p. 147-160.*
12. *Dácko hradisko c Clite, în Východoslovenský Pravek, 2, Košice, 1971, p. 31-49.*
13. *Săpăturile arheologice din așezarea daco-romană din sec. II-III e.n. de la Boarta, în Lucrări Științifice, 5, Oradea, 1971, p. 9-20, în colaborare cu G. Togan.*
14. *DACIDAVA?, în Crisia, I, 1971, p. 39-46.*
15. *Descoperiri monetare antice în Transilvania (VI), în Apulum, IX, 1971, p. 169-172, în colaborare cu E. Chirilă.*
16. *Așezări și descoperiri dacice din vestul și nord-vestul României din sec. III î.e.n. – II e.n., în Sargetia, VIII, 1971, p. 45-55, în colaborare cu L. Mărghitan.*
17. *Săpăturile arheologice de la Boarta-Cetățuie, j. Sibiu, în AMN, VIII, 1971, p. 423-436, în colaborare cu G. Togan.*
18. *Ceramică neolitică pictată descoperită la Oradea-Ioșia, în Crisia, I, 1971, p. 47-53, în colaborare cu N. Tăutu.*
19. *Așezări fortificate și cetățui dacice în partea de vest a Munților Apuseni, în Crisia, II, 1972, p. 121-148.*
20. *Un repertoriu al ceștilor dacice din vestul și nord-vestul Carpaților Apuseni, în Studii și Cercetări Științifice, Bacău, 1972, p. 23-32.*
21. *Săpăturile arheologice în așezarea de tip Otomani de la Potău, comuna Medieșul Aurit, în MCA, IX, București, 1972, p. 127-136, în colaborare cu T. Bader.*
22. *O locuință descoperită în stațiunea arheologică "Șuculeu" de la Medieșul Aurit, în Apulum. In memoriam Avram Iancu 1872-1972, 1972, p. 669-683.*
23. *Cercetări arheologice în Depresiunea Holodului (II). Săpăturile arheologice de la Tinca-Râpa (j. Bihor), în Lucrări Științifice, 6, Istorie, Oradea, 1972, p. 49-67.*
24. *Ceramică descoperită la Ghenetea (județul Bihor), în StComSatuMare, II, 1972, p. 227-238, în colaborare cu Z. Nánási.*
25. *Descoperiri arheologice din sec. IV-V e.n. în județul Bihor, în Centenar Muzeal Orădean, Oradea, 1972, p. 197-207.*
26. *Morminte Coțofeni de incinerare descoperite la Medieșul Aurit, în StComSatuMare, II, 1972, p. 52-67.*
27. *Săpăturile arheologice de la Berindia, în Crisia, III, 1973, p. 47-96, în colaborare cu I. Ordentlich.*
28. *Cercetări arheologice în Depresiunea Holodului (I). Săpăturile de la Cociuba Mare, j. Bihor, în Crisia, III, 1973, p. 139-162.*

29. *Cimitirul de la Boarta – “Pârâul Zăpezii-Șoivan”, în Studii și Comunicări. Muzeul Brukenthal*, 18, 1974, p. 93-107, în colaborare cu G. Togan.
30. *Săpăturile arheologice din anul 1970 la Medieșul Aurit-Castel*, în *Crisia*, IV, 1974, p. 101-106.
31. *Sondajul arheologic din iulie 1973 în cetatea de la Biharea*, în *Crisia*, IV, 1974, p. 57-64, în colaborare cu L. Borcea.
32. *Romanizare, romanizare, românizare*, în *Crisia*, IV, 1974, p. 19-27.
33. *Figurine preistorice descoperite în Crișana*, în *In memoriam Constantini Daicoviciu*, Cluj-Napoca, 1974, p. 129-136.
34. *Noi considerații asupra dacilor liberi de epocă romană din nord-vestul României*, în *StComSatuMare*, III, 1975, p. 51-59.
35. *Așezarea neolitică de la Sântana-Holumb, j. Arad*, în *Banatica*, III, Reșița, 1975, p. 25-32.
36. *Tezaurul de podoabe dacice de argint de la Săcălășău Nou, j. Bihor*, în *Crisia*, V, 1975, p. 45-67, în colaborare cu E. Molnar.
37. *Stadiul cercetărilor privind istoria și arheologia dacilor liberi din Crișana*, în *Sargetia*, XI-XII, 1974-1975, p. 263-267.
38. *Dacian fortifications in Crișana*, în *Thraco-Dacica*, I, București, 1976, p. 259-264.
39. *Fibule romane de tipul cu “capete de ceapă” descoperite în Crișana*, în *Crisia*, VI, 1976, p. 35-60.
40. *Așezarea dacică de la Zerindul Mic, comuna Zerind, județul Arad*, în *Crisia*, VII, 1977, p. 45-64, în colaborare cu N. Chidioșan.
41. *Tezaurul de monede dacice de la Sânnicolau Român*, în *Crisia*, VII, 1977, p. 9-26, în colaborare cu Al. Sășianu.
42. *Dacii liberi din vestul și nord-vestul României (sec. II- IV e.n.)*, în *Crisia*, VII, 1977, p. 65-76.
43. *Ceramică românească descoperită în Crișana (sec. VIII-IX)*, în col. Biblioteca “Crisia” II, Oradea, 1978, 62 p.
44. *Descoperiri arheologice din sec. V-VI e.n. de la Biharea*, în *ZiridavaSA*, X, 1978, p. 81-101.
- *propunere de conservare și amenajare muzeistică a cetății de pământ de la Biharea*, în *Muzeul-Restaurarea și Conservarea*, București, 1978, p. 81-101.
45. *Romanica (I). Note bibliografice*, în *Crisia*, IX, 1979, p. 69-144.
46. *Descoperiri arheologice dacice din epoca romană la Biharea*, în *ZiridavaSA*, XI, 1979, p. 195-214.
47. *Un atelier de olărie (La Tène) descoperit la Biharea*, în *Sargetia*, XIV, 1979, p. 46-58.
48. *Raport asupra săpăturilor arheologice din anul 1978 de la Biharea*, în *MCA*, Oradea, 1979, p. 297-309.
49. *Raport asupra cercetărilor arheologice de la Mișca (j. Bihor)*, în *MCA*, Oradea, 1979, p. 161-167.
50. *Munții Apuseni. Note arheologice*, în col. Biblioteca “Crisia”, VIII, Oradea, 1980, 46 p.
51. *Les Daces libres de Crișana*, în *Actes du II-e Congres International de Thracologie*, II, București, 1980, p. 351-357.
52. *Bemerkungen zum Ursprung und zur Entwicklung der Grobkörnigen Schwarzkemik aus dem Kreischgebiet*, în *Berichte und Referate. 13 Internationalen Hafner-Symposion*, Sibiu-Pălăniș, 1980, p. 171-174.
53. *Descoperiri dacice în Crișana*, în *Revista Arhivelor*, LVII, XLII, 2, București, 1980, p. 176-181.
54. *Cercetări arheologice de suprafață la Pocola, com. Pocola, jud. Bihor*, în *Crisia*, X, 1980, p. 517-521, în colaborare cu A. Hadnagy.

55. *Cercetări arheologice de suprafață la Fegernicul Nou, județul Bihor*, în *Crisia*, X, 1980, p. 513-518, în colaborare cu A. Hadnagy.
56. *Săpăturile arheologice de la Biharea*, în *MCA*, Tulcea, 1980, p. 137-147.
57. *Materiale arheologice de la sfârșitul epocii bronzului și de la începutul epocii fierului descoperite la Biharea*, în *AMP*, IV, 1980, p. 47-67, în colaborare cu I. Emódi.
58. *A XIII-a Sesiune anuală de rapoarte privind rezultatele cercetărilor arheologice din 1978*, în *Crisia*, X, 1980, p. 689-692.
59. *Considerații privind cercetarea științifică cu specific patrimonial la Muzeul Țării Crișurilor*, în *Biharea*, VII-VIII, 1980, p. 345-350.
60. *Utilitate și artă în ceramica dacică din Crișana*, în *Carpica*, XII, 1980, p. 45-53.
61. *Descoperiri dacice de epocă romană de la Biharea*, în *MN*, 1981, p. 115-122.
62. *Două centre de prelucrat ceramică în Crișana: Biharea (j. Bihor) și Medieșul Aurit (j. Satu Mare)*, în *Studii și Comunicări de Istorie a Civilizației Populare din România*, I, Sibiu, 1981, p. 233-240.
63. *Descoperiri arheologice din anul 1979 de la Biharea, datând din secolele VI-X*, în *Sargetia*, XV, 1981, p. 71-81.
64. *Descoperiri daco-getice de la Biharea*, în *Studii Dacice*, Cluj-Napoca, 1981, p. 117-126.
65. *Raport asupra săpăturilor arheologice de la Biharea*, în *MCA*, Brașov, 1981, p. 367-375.
66. *Observații privind originea și evoluția ceramicii negre-zgrunțuroase din Crișana*, în *Crisia*, XI, 1981, p. 75-81.
67. *Descoperiri arheologice hallstattiene de la Biharea*, în *ZiridavaSA*, XIII, 1981, p. 75-109, în colaborare cu I. Emódi.
68. *Les fours de poterie découverte à Biharea*, în *Dacia*, N.S., XXVI, 1982, p. 157-167.
69. *Săpăturile arheologice de la Biharea*, în *MCA*, Vaslui, 1982, p. 194-203.
70. *Cercetări de topografia arheologică în Crișana*, în *Crisia*, XII, 1982, p. 353-360, în colaborare cu A. Hadnagy.
71. *Stadiul cercetărilor privind civilizația dacică din nord-vestul României*, în *StComSatuMare*, V-VI, 1981-1982, p. 59-68.
- *locuință-atelier de lucrat piepteni (sec. VI e.n.) descoperită la Biharea*, în *Crisia*, XII, 1982, p. 107-221.
72. *Biharea în cadrul unitar al civilizației feudale timpurii românești*, în *MN*, VI, 1982, p. 85-91.
73. *Podoabe și piese de îmbrăcăminte din mileniul I e.n.*, în col. Biblioteca "Crisia", XII, 1983, 116 p.
- *nouă cultură arheologică protoistorică recent descoperită și studiată: cultura Biharea (BrCD-HaA₁)*, în *Carpica*, XV, 1983, p. 105-116.
- *trusă de instrumente medicale (chirurgicale) romane descoperite la Alba Iulia*, în *Apulum*, XXI, 1983, p. 110-115.
74. *Considerații istorice privind hidronimul Sohodol din Munții Pădurea Craiului*, în *Crisia*, XIII, 1983, p. 449-454.
75. *Note privind istoriografia mileniului I e.n.*, în *Crisia*, XIV, 1984, p. 284-295.
76. *Un atelier de lucrat piepteni descoperit la Biharea*, în *Crisia*, XV, 1985, p. 61-97.
77. *Descoperirile arheologice din valea Crișului Negru și semnificația lor istorică*, în *Crisia*, XV, 1985, p. 53-61.

78. *Pietre de moară rotativă manuală (Mola manuară) descoperite în vestul Munților Apuseni*, în *Crisia*, XVI, 1986, p. 21-74.
79. *Repertoriul descoperirilor arheologice de pe Crișul Repede*, în *Crisia*, XVI, 1986, p. 687-715.
80. *Stadiul cercetărilor arheologice privind mileniul I e.n. în vestul și nord-vestul Munților Apuseni*, în *Crisia*, XVI, 1986, p. 9-21.
81. *Realități istorice în Dacia de nord-vest*, în *Crisia*, XVII, 1987, p. 55-60.
82. *Rituri și ritualuri de înmormântare de la începutul epocii fierului (BrCD-HaA₁)*, în *descoperirile din nord-vestul României*, în *Crisia*, XVII, 1987, p. 305-314.
83. *Descoperirile neolitice de la Seleuș, j. Arad*, în *ZiridavaSA*, XV-XVI, 1987, p. 11-25, în colaborare cu D. Ignat.
84. *Regele Pieporus și acțiunea costobocă din secolul II e.n. Un istoric al problemei*, în *Sargetia*, XX, 1986-1987, p. 105-110.
85. *Cuptoare de ars ceramică descoperite la Sânnicolau Român, j. Bihor*, în *Crisia*, XVIII, 1988, p. 41-121, în colaborare cu I. Crișan.
86. *Chiupuri dacice (Pithoi, Dolia) descoperite în județul Bihor*, în *Crisia*, XVIII, 1988, p. 9-40.
87. *Ceramică dacică descoperită la Biharea*, în *Crisia*, XVIII, 1988, p. 363-380, în colaborare cu I. Crișan.
88. *Depozitul de bronzuri de la Șuncuiuș*, în col. Biblioteca "Crisia", XIX, 1989, 107 p., în colaborare cu I. Crișan.
89. *Contribuții la cunoașterea tehnologiei metalurgiei din epoca bronzului în județul Bihor*, în *Crisia*, XIX, 1989, p. 119-169.
90. *Descoperiri dacice din Crișana (sec.II-106 e.n.)*, în *Symposia Thracologica*, VIII, Satu Mare, 1990, p. 57-63.
91. *Piese dacice și romane redescoperite*, în *Apulum*, XXIII, 1990, p. 175-185, în colaborare cu V. Moga.
92. *Descoperiri și cercetări arheologice din anul 1988 de la Sânnicolau Român, jud. Bihor*, în *Crisia*, XX, 1990, p. 97-128, în colaborare cu I. Crișan.
93. *Lămpi romane. Repertoriul colecției secției de istorie a Muzeului Țării Crișurilor*, în *Crisia*, XX, 1990, p. 37-96.
94. *Dacia răsăriteană*, în *Carpica*, XXI, 1990, p. 135-137.
95. *Descoperiri celtice din patrimoniul Muzeului Țării Crișurilor*, în *Crisia*, XXI, 1991, p. 17-32.
96. *Contribuții la cunoașterea neoliticului din nord-vestul României (I). Așezarea de la Dumbrava-Medieșul Aurit*, în *Crisia*, XXI, 1991, p. 289-296, în colaborare cu A. Luca.
97. *Depozitul de bronzuri nr.2 de la Șuncuiuș, j. Bihor*, în *Analele Universității din Oradea*, II, Oradea, 1992, Istorie-Arheologie, p. 2-12.
98. *Săpături arheologice de la Sânnicolau Român, jud. Bihor*, în *MCA, Ploiești*, 1983, București, 1992, p. 187-195.
99. *Stațiunea Biharea*, în *MCA, Ploiești*, 1983, București, 1992, p. 195-205.
100. *Un cuptor dacic de meșteșugar descoperit la Biharea în anul 1984*, în *StComSatuMare*, IX-X, 1992-1993, p. 41-47.
101. *Poate exista o arheologie romanică?*, în *AnB, Arheologie-Istorie*, III, 1994, p. 492-500.
102. *Contribuții la cunoașterea neoliticului din nord-vestul României. Așezarea de la Unimăt-Dâlboci*, în *Banatica*, 1994, p. 45-54, în colaborare cu S. Adrian Luca.

103. *Iudeos, sarracenos sive ismahelitas – evreii, saracinii și ismaeliții. Arheologie și istorie*, în *Cetatea Bihariei*, 3, nr. 1, Oradea, 1994, p. 4-5.
104. *Latomus – Istoria Daciei*, în *StComSatuMare*, XI-XII, 1994-1995, Oradea, 1996, p. 49-81.
105. *Un fragment de vas ceramic cu inscripție descoperit la Valea lui Mihai, județul Bihor*, în *Munții Apuseni*, II, nr.2, Oradea, 1996, p. 31-33, în colaborare cu R. Ardevan.
106. *Omnis Barbaria*, în *AMP*, XXI, 1997, p. 305-366.
107. *Vase ceramice din secolele II-IV d.Ch. descoperite la vest de provincia Dacia*, în *AMP*, XXI, 1997, p. 525-538.
108. *Un pandantiv cu stema lui David descoperit la Cefa-“La Pădure”*, în *Crisia*, XXVI-XXVII, 1997, p. 37-50, în colaborare cu I. Crișan.
109. *Note istoriografice privind anul 800 e.n.*, în *Apulum*, XXXIV, 1997, p. 719-724.
110. *Herulii. Thule-Atena-Constantinopol și “Ținuturile Părintești”*, în *Carpica*, XXVI, 1997, p. 204-249.
111. *Două complexe de cult descoperite la Tășad. Contribuții la cunoașterea tehnologiei perioadei de început a epocii fierului (HaA – A)*, în *Analele Universității din Oradea, Seria Istorie-Arheologie*, VI-VII, 1996-1997, Oradea, 1998, p. 5-18, în colaborare cu Fl. Sfrengu și N. Sărac.
112. *Ulfla și germanitatea*, în *AnB*, VI, 1998, p. 263-289.
113. *Alaric, Aetius, Attila sau nașterea, apărarea și moartea imperiilor*, în *Crisia*, XXVIII, 1998, p. 15-25.
114. *Atribuirea etno-culturală a tezaurelor de la Șimleul Silvaniei și Tăuteni (Tăuteu)*, în *Analele Universității din Oradea, Seria Istorie-Arheologie*, VIII-IX, 1998-1999, Oradea, 1999, p. 17-29.
115. *Un fragment de „limes” romain entre Mureș et Crișul Repede, à l’ouest de Munții Apuseni*, în *Roman Frontier Studies*, XVII, 1977, Zalău, 1999, p. 467-473.
116. *Evrei daci și creștini în opera lui Dio Cassius*, în *Crisia*, XXIX, 1999, p. 29-32.
117. *Upper Tisa Region in III^d-Vth Centuries A.D.*, în *Crișana Antiqua et Mediaevalia*, I, Oradea, 2000, p. 43-50.
118. *Săpăturile arheologice din vara anului 1998 la Biharea – „Cetatea de pământ”*, în *Crișana Antiqua et Mediaevalia*, I, Oradea, 2000, p. 63-73, în colaborare cu Fl. Sfrengu și Mihaela Goman.
119. *Turme și pășuni în Dacia*, în *Crisia*, XXXI, 2001, p. 35-40.
120. *Vânători de bouri din Crișana în secolul al XIII-lea*, în *Crisia*, XXXII, 2002, p. 71-80.
121. *“Natione Dacia” – “Natione Dacus”*, în *Analele Universității din Oradea, Seria Istorie – Arheologie*, XII, Oradea, 2002, p. 5-9. în colaborare cu Simona Stanciu.
122. *Creștinismul apostolic și răspândirea lui*, în *Crisia*, XXXIII, 2003, p. 73-76.
123. *Iernaticile (Tacitus, Historiae, III, XLVI)*, în *Crisia*, XXXV, 2005, p. 59-64.
124. *Scrisori împărătești în Istoria Augusta*, în *Crisia*, XXXV, 2005, p. 45-49, în colab. cu Laura Ardelean.
125. *Relațiile interetnice în Dacia occidentală în secolele IV-VI*, în vol. *Relații interetnice în spațiul românesc. Populații și grupuri etnice (II î.Hr.-V d.Hr.)*, în col. „Bibliotheca Septemcastriensis”, Alba Iulia, 2006, p. 195-218, în colab. cu F. Sfrengu.
126. *Naissus – 269 A.D. în vol. Frontierele spațiului românesc în context european*, Ed. Universității din Oradea, Ed. Cartdidact, Chișinău, 2008, p. 13-18.

127. *Pos dei historian syngraphein*, în *Analele Universității din Oradea*, Seria Istorie-Arheologie, XIX, 2009, p. 31-34, în colab. cu Mirela Vesa.
128. *Dacia vestică și nord-vestică (sec. II-IV)*, în *Istoria românilor*, vol. II (*Daco-romani, romanici, alogeni*), coord. D. Protase, A. Suceveanu, ed. a II-a, Ed. Enciclopedică, București, 2010, p. 471-480.
129. *Dacia vestică și nord-vestică în secolele IV-VI*, în *Istoria românilor*, vol. II (*Daco-romani, romanici, alogeni*), coord. D. Protase, A. Suceveanu, ed. a II-a, Ed. Enciclopedică, București, 2010, p. 741-761.
130. *Monograph of the „Roman Dacia” in Brussels*, în vol. *The Monograph Research in Central Europe (1990-2010)*, coord. Antonio Faur, Romanian Academy, Center for Transylvanian Studies, Cluj-Napoca, 2012, p. 37-60.
131. *European Carpathians vs. Marginal Carpathians*, în vol. *From Periphery to Centre. The Image of Europe at the Eastern Border of Europe*, coord. S. Șipoș, G. Moisa, O. Cepraga, M. Brie, T. Mateoc, Center for Transylvanian Studies, Cluj-Napoca, 2014, p. 205-208.
132. *Considerations on the Dacian Silver Thesauri Questions and Assumptions*, în *Analele Universității din Oradea*, seria Istorie-Arheologie, XXIV, 2014, p. 7-14. în colab. cu F. Sfrengeu.

La cele de mai sus se adaugă articolele din revistele de cultură, peste 300 de comunicări și manifestări științifice din țară și de peste hotare, ca și peste 200 de contribuții publicate în cotidiene¹.

---

¹ Mulțumesc foarte mult d-lui prof. univ. dr. F. Sfrengeu care mi-a pus la dispoziție datele biografice și bibliografice ale marelui arheolog și istoric Sever Dumitrașcu.